

**ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ**

กรรมการตรวจแล้ว

ผ่าน ○

แก้ไขเพิ่มเติม

หน้า ๒, ๙

กรรมการ

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการพยาบาล)

เรื่อง ที่เสนอให้ประเมิน

1. ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยโรคหอบหืด
2. ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง จัดทำแผ่นพับการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน

เสนอโดย

นางสาวสนธยา ม่วงมิตร

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

(ตำแหน่งเลขที่ รพร. 174)

กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลราชพิพัฒน์

สำนักงานแพทย์

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการพยาบาล)

เรื่องที่เสนอให้ประเมิน

1. ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยโรคหอบหืด
2. ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง จัดทำแผ่นพับการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน

เสนอโดย

นางสาวสนธยา ม่วงมิตร

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

(ตำแหน่งเลขที่ รพร. 174)

กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลราชพิพัฒน์

สำนักการแพทย์

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน การพยาบาลผู้ป่วยโรคหอบหืด
2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ 4 วัน (ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2554 ถึง 11 เมษายน 2554)
3. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

โรคหอบหืด (asthma) หมายถึง โรคของระบบทางเดินหายใจ ซึ่งมีความไวเกินของหลอดลมในการสนองตอบต่อสารภูมิแพ้ สิ่งระคายและอื่นๆ ทำให้หลอดลมตีบตัวลง แสดงออกให้เห็นทางคลินิก โดยการหายใจลำบาก แน่นหน้าอก ไอ หายใจมีเสียงดังวี๊ดหรือทราบได้จากการตรวจการทำงานของปอด อาการหอบที่เกิดขึ้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างเฉียบพลันทันทีหรือค่อยๆเกิดมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในเวลา กลางคืนและช่วงเช้ามีหรือตลอดทั้งวัน อาการเหล่านี้เกิดจากการอุดกั้นของหลอดลม ซึ่งจะสามารถคืนสภาพทั้งหมดหรือแค่บางส่วนได้ด้วยตัวเองหรือการรักษา ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ

1. การอักเสบของหลอดลม
2. การอุดกั้นของหลอดลมซึ่งคืนสภาพได้
3. ความไวเกินของหลอดลม

สาเหตุของโรคหอบหืด

ได้มีการแบ่งสาเหตุของโรคหอบหืดออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. สาเหตุจากภายนอก (extrinsic factor) เกิดจากการแพ้สารต่างๆ มักเริ่มเป็นตั้งแต่วัยเด็กและครอบครัวมักมีประวัติการแพ้ต่างๆ สิ่งทีกระตุ้นให้เกิดการแพ้มีหลายชนิดและเข้าสู่ร่างกายหลายวิธี ได้แก่
  - 1.1 โดยการสูดดมหรือการหายใจเข้าไป ได้แก่ ฝุ่นละอองในบ้าน ละอองดอกไม้ เป็นต้น
  - 1.2 โดยการรับประทานได้แก่ อาหารบางประเภท เช่น นม ไข่ ถั่วต่างๆ อาหารทะเล
2. สาเหตุจากภายใน (intrinsic factor) หอบหืดประเภทนี้หาสาเหตุไม่ได้ มักพบเมื่ออายุมากแล้ว

พยาธิสภาพของโรคหอบหืด

สาเหตุต่างๆที่กล่าวมาแล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ผนังหลอดลมตีบแคบลง ซึ่งเป็นผลมาจาก

1. กล้ามเนื้อเรียบของหลอดลมหดตัว (bronchospasm)
2. ต่อมที่ผนังหลอดลมขับมูกออกมามาก และมีลักษณะเหนียวติดแน่นกับผนังหลอดลม
3. ผนังหลอดลมบวมและมีภาวะโลหิตคั่ง (mucous membrain edema)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอาการหอบชนิดรุนแรง ได้แก่

1. ภาวะติดเชื้อทางเดินหายใจ
2. ภาวะขาดน้ำ
3. การใช้ยาพ่นขยายหลอดลม พร่าหรือหรือเกินขนาดจนทำให้เกิดผลเสียจากยา
4. การหยุดหรือลดขนาดของยาคอร์ติโคสเตียรอยด์เร็วเกินไป
5. การใช้ยากล่อมประสาท ยาระงับประสาทเกินขนาด หรือการได้รับสารที่ผู้ป่วยแพ้เกินขนาด

อาการและอาการแสดงของโรคหอบหืด

1. หายใจลำบาก ไอมีเสมหะ หายใจหอบเร็ว ฟังเสียงปอดจะได้ยินเสียงวี๊ด
2. มีอาการของซิมพาเทติกถูกกระตุ้น เช่น ความดันโลหิตเพิ่มขึ้น ชีพจรเร็ว ผิวหนังเย็นชื้น
3. อาจมีไข้จากการติดเชื้อ
4. อาจหยุดหายใจถ้ามีอาการหอบหืดชนิดรุนแรง

การวินิจฉัยโรคหอบหืด

1. ประวัติ

1.1 การวินิจฉัยผู้ป่วยว่ามีภาวะหอบหืดเฉียบพลัน ส่วนมากผู้ป่วยมักจะมีประวัติชัดเจนว่าเคยมีอาการหอบหืดมาก่อน มีอาการไอ หอบเหนื่อย หายใจมีเสียงวี๊ด

1.2 ประวัติสำคัญที่ใช้ประเมินความรุนแรงของโรคหอบหืด โดยการเปรียบเทียบลักษณะของอาการกำเริบ ระยะเวลาที่เกิด ความรุนแรงของอาการกับประวัติหอบหืดการรักษาครั้งก่อน และประวัติการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลในอดีต 1 ปี ที่ผ่านมา

1.3 ประวัติการเกิดการหายใจล้มเหลว ต้องได้รับการใส่ท่อหลอดลมคอเพื่อช่วยในการหายใจ

1.4 ประวัติอาการไอ มักเกิดขึ้นกลางคืน หายใจมีเสียงวี๊ด หายใจลำบาก แน่นหน้าอก

1.5 ประวัติการถูกสารภูมิแพ้บางชนิด แล้วทำให้เกิดอาการหอบหืดขึ้น

1.6 ประวัติมีสมาชิกในครอบครัวป่วยเป็นโรคภูมิแพ้หรือหอบหืด

1.7 ประวัติการได้รับยาขยายหลอดลมแล้วอาการดีขึ้น

2. จากการตรวจร่างกาย ลักษณะการหายใจ อัตราความลึกของการหายใจ

3. ภาพรังสีทรวงอก

4. การตรวจค่าก๊าซในเลือดแดง (arterial blood gas)

5. การตรวจเสมหะ

6. การทดสอบสมรรถภาพของปอด (pulmonary function test)

6.1 เพื่อประเมินภาวะอุดกั้นของหลอดลมหลังจากได้รับยาขยายหลอดลม

6.2 เพื่อประเมินค่าความผันผวนของความเร็วสูงสุดของลมที่เป่าออกได้ (peak expiratory flow rate) โดยการวัด peak flow meter

6.3 การตรวจความไวของหลอดลมต่อเมทาโคลีน หรือ histamine

7. การตรวจเกี่ยวกับภูมิแพ้

การรักษาโรคหอบหืด

1. การให้ยาขยายหลอดลม ยาสเตียรอยด์เพื่อลดอาการบวมและการหดเกร็งของหลอดลม

2. การใช้เครื่องช่วยหายใจ

3. การละลายเสมหะ ควรให้น้ำอย่างเพียงพอ

4. การเคาะผนังทรวงอกมีประโยชน์ในผู้ป่วยที่มีปัญหาของเสมหะ

5. รักษาตามสาเหตุส่งเสริมที่ทำให้เกิดอาการหอบหืด เช่น หลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เกิดภูมิแพ้

การพยาบาลผู้ป่วยโรคหอบหืด

1. ดูแลให้ได้รับยารักษาภาวะหอบหืดและรักษาอาการหดรัดเกร็งของหลอดลมตามแผนการรักษา
2. ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอ
3. ดูแลให้ทางเดินหายใจโล่ง
4. ดูแลให้ได้รับสารอาหารพอเพียงกับความต้องการ มีความสมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรไลต์
5. ดูแลเรื่องการนอนหลับ ลดสิ่งกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม
6. การดูแลความสุขสบายทั่วไป ดูแลความสะอาดของผิวหนัง ดูแลให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

ทฤษฎีที่นำมาใช้

1. ทฤษฎีสสิ่งแวดล้อมของไนติงเกล ทฤษฎีนี้เน้นให้บุคคลอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งจะช่วยให้บุคคลได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ เพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน ด้วยการควบคุมสิ่งแวดล้อมได้สำเร็จ ผู้ศึกษาจึงได้นำทฤษฎีนี้มาใช้ โดยเน้นให้มีการควบคุมปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงอาหาร ตลอดจนพฤติกรรมของพยาบาล และการปฏิบัติต่อผู้ป่วย โดยใช้ขั้นตอนของกระบวนการพยาบาล เริ่มด้วยการสังเกตบุคคลและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาประเมินและจัดกิจกรรมการพยาบาล

2. ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม ทฤษฎีนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ป่วย ในการดูแลตนเองและบทบาทของครอบครัว ผู้ศึกษาจึงได้นำทฤษฎีนี้มาใช้ โดยเน้นให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วย ซึ่งพยาบาลจะส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสามารถในการดูแลตนเองเบื้องต้น เมื่อผู้ป่วยเกิดอาการหอบหืด โดยเน้นให้ครอบครัวสังเกตอาการเปลี่ยนแปลงของโรค และให้เห็นความสำคัญของการติดตามผลการรักษา โดยมาตรวจตามนัดทุกครั้ง

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าไปอย่างมาก ทำให้เกิดมลภาวะและทำให้สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ประชากรป่วยเป็นโรคหอบหืดเพิ่มและรุนแรงมากขึ้น จนต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจแก่ผู้ป่วยและครอบครัว ตลอดจนก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจของผู้ป่วยและประเทศชาติ พยาบาลจึงมีบทบาทที่สำคัญในการให้คำแนะนำ ทั้งการดูแลตนเอง การหลีกเลี่ยงสาเหตุ เพื่อป้องกันไม่ให้อาการกำเริบและเกิดความรุนแรงมากขึ้น ทั้งยังช่วยให้ผู้ป่วยดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี จากกรณีศึกษาผู้ป่วยหญิงไทยอายุ 52 ปี เลขที่ภายนอก 7152/54 เข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2554 เวลา 19.00 น. ผู้ป่วยมาโรงพยาบาลด้วยอาการหายใจหอบเหนื่อยและนอนราบไม่ได้ 1 วันก่อนมาโรงพยาบาล ฟัน ventolin MDI 1 puff จำนวน 2 ครั้ง อาการหอบเหนื่อยไม่ดีขึ้นจึงมาโรงพยาบาล แรกแรกที่ห้องฉุกเฉินแพทย์ได้ทำการตรวจร่างกายฟังเสียงปอด ได้ยินเสียงวีดที่ปอดทั้งสองข้างลักษณะการหายใจเร็วและหอบลึก พ่นยาที่ห้องฉุกเฉินอาการไม่ดีขึ้น

แพทย์จึงพิจารณาปรับไว้รักษาตัวที่หอผู้ป่วยพิเศษ รักษาโดยการฉีดยา dexamethasone 5 มิลลิกรัม เข้าทางหลอดเลือดดำทุก 6 ชั่วโมง เพื่อลดอาการหลอดลมบวม พ่นยาขยายหลอดลม ventolin 1 มิลลิิตรผสม 0.9%NSS 3 มิลลิิตรสลับกับการพ่นยาขยายหลอดลม beradual 2 มิลลิิตรผสม 0.9%NSS 2 มิลลิิตรและให้ยา roxithromycin ขนาด 150 มิลลิกรัม รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้ง หลังอาหารเข้า เย็น ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับออกซิเจน canular 3 ลิตรต่อนาที วันที่ 11 เมษายน 2554 เวลา 8.30 น. ผู้ป่วยไม่มีอาการหอบเหนื่อยและนอนราบได้ ฟังเสียงปอดไม่มีเสียงวี๊ด แพทย์หยุดให้ยาคีตาทางหลอดเลือดดำ อนุญาตให้กลับบ้านได้ รวมระยะเวลาพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นเวลา 4 วัน จากการศึกษาผู้ป่วยรายนี้พบปัญหาทางการพยาบาล ดังนี้

1. ภาวะพร่องออกซิเจนจากประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนก๊าซลดลง
2. ติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ
3. เสี่ยงต่อภาวะอุดตันทางเดินหายใจจากหอบหืด
4. วิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย
5. พร่องความรู้ในการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับโรคหอบหืด

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. กรณีศึกษา ผู้ป่วยหญิงไทยอายุ 52 ปี เข้ารับการรักษาที่ห้องตรวจฉุกเฉิน เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2554 เวลา 19.00 น. ผู้ป่วยมาด้วยอาการหายใจหอบเหนื่อยและนอนราบไม่ได้ 1 วันก่อนมาโรงพยาบาล แรกรับผู้ป่วยที่ห้องฉุกเฉิน แพทย์ได้ตรวจร่างกาย ฟังปอดมีเสียงวี๊ดที่ปอดทั้งสองข้าง รักษาโดยการพ่นยาขยายหลอดลม ventolin 1 มิลลิิตร ผสม 0.9%NSS 3 มิลลิิตร เวลา 19.05, 19.15, 19.25 น. พ่นยาขยายหลอดลม beradual 2 มิลลิิตร ผสม 0.9%NSS 2 มิลลิิตร เวลา 19.45, 20.05 น. เวลา 19.15 น. ฉีดยา dexamethasone 10 มิลลิกรัม เข้าทางหลอดเลือดดำ เพื่อลดอาการหลอดลมบวม ให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำชนิด 5%D/N/2 1,000 มิลลิิตรในอัตรา 80 มิลลิิตรต่อชั่วโมง และให้ออกซิเจน canular 3 ลิตรต่อนาที หลังจากที่ได้ให้การรักษาแก่ผู้ป่วยตามแผนการรักษาแล้ว อาการหอบเหนื่อยทุเลาลง แต่ฟังเสียงปอดยังมีเสียงวี๊ดอยู่

2. รับผู้ป่วยไว้ที่หอผู้ป่วยพิเศษ วันที่ 8 เมษายน 2554 เวลา 20.30 น. แรกรับผู้ป่วยรู้สึกตัวดี การพยาบาลเริ่มด้วยการสร้างสัมพันธภาพ ประเมินสภาพผู้ป่วย ชักประวัติ วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ 4 ชั่วโมง ดูแลให้ออกซิเจน canular 3 ลิตรต่อนาที พ่นยา ventolin 1 มิลลิิตรผสม 0.9%NSS 3 มิลลิิตรพ่นทางเครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 2 ชั่วโมง สลับกับการพ่นยาขยายหลอดลม beradual 2 มิลลิิตร ผสม 0.9%NSS 2 มิลลิิตร พ่นทางเครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 2 ชั่วโมง ฉีดยา dexamethasone 5 มิลลิกรัม เข้าทางหลอดเลือดดำทุก 6 ชั่วโมง ให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำชนิด 5%D/N/2 1,000 มิลลิิตร ในอัตรา 80 มิลลิิตรต่อชั่วโมง ดูแลให้ยา roxithromycin ขนาด 150 มิลลิกรัม รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้ง หลังอาหารเข้า เย็น สังเกตอาการอันไม่พึงประสงค์ของยาปฏิชีวนะเช่น ผื่นที่ผิวหนัง ผื่นคันหรือลมพิษ หน้าบวม ปากบวมหรือลิ้นบวม ซึ่งอาจทำให้เกิดอาการกลืนลำบากหรือหายใจลำบาก ท้องเสียอย่างรุนแรง ปวดเกร็งท้อง หลัง

จากผู้ป่วยได้รับการดูแลตามแผนการรักษา ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น แพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้ในวันที่ 11 เมษายน 2554 รวมระยะเวลาพักรักษาตัว 4 วัน

3. แนะนำการปฏิบัติตัว หลีกเลี่ยงการสัมผัสสิ่งกระตุ้น ที่ทำให้เกิดอาการหอบ साहित และ ประเมินการใช้ยาพ่นแนะนำกลับบ้าน สังเกตอาการผิดปกติที่ต้องมาพบแพทย์และการมาตรวจตามนัด

5. ผู้ร่วมดำเนินการ

ไม่มี

6. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดร้อยละ 100 โดยดำเนินการดังนี้

กรณีศึกษา ผู้ป่วยหญิงไทยอายุ 52 ปี สัญชาติไทย เชื้อชาติไทย ศาสนาพุทธ สถานภาพสมรสคู่ รูปร่างสันทัด ผิวขาว ประกอบอาชีพค้าขายในตลาด รายได้ของครอบครัว 25,000 – 30,000 บาทต่อเดือน ผู้ป่วยรู้สึก ตัวดีช่วยเหลือนตนเองได้ ภูมิลำเนาอยู่แขวงบางไผ่ เขตบางแค จังหวัดกรุงเทพมหานคร จากการซักประวัติผู้ป่วยมีโรคประจำตัวคือหอบหืด (asthma) มาเป็นเวลา 16 ปี รักษาโดยการรับประทานยาและพ่นยาเมื่อมีอาการ ผู้ป่วยมีประวัติหอบหืด มารับการรักษาที่ห้องฉุกเฉินและห้องตรวจผู้ป่วยนอกเป็นประจำ ปฏิเสธโรคประจำตัวอื่น ไม่มีโรคทางพันธุกรรม ไม่มีประวัติการแพ้ยาและอาหาร ไม่เคยสูบบุหรี่ หรือ ยาเสพติดอื่นๆ ผู้ป่วยได้เข้ารับการรักษาเมื่อ วันที่ 8 เมษายน 2554 เวลา 19.00 น. เลขที่ภายนอก 7152/54 เลขที่ภายใน 2205/54 ผู้ป่วยมาด้วยอาการหายใจหอบเหนื่อยและนอนราบไม่ได้ 1 วันก่อนมาโรงพยาบาล ผู้ป่วยมีอาการ ไอคล้ายมีเสมหะอยู่ในลำคอ ขับเสมหะไม่ออกพ่นventolin MDI 1 puff จำนวน 2 ครั้ง อาการหอบเหนื่อยไม่ดีขึ้น ญาติจึงพามาโรงพยาบาล แรกรับผู้ป่วยที่ห้องฉุกเฉินผู้ป่วยรู้สึกตัวดี มีอาการหายใจหอบเหนื่อย อุณหภูมิร่างกาย 37 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของชีพจร 100 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 30 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 137/76 มิลลิเมตรปรอท ส่วนสูง 168 เซนติเมตร น้ำหนัก 75 กิโลกรัม แพทย์ได้ตรวจร่างกายฟังปอดมีเสียงวี๊ดที่ปอดทั้งสองข้าง ตรวจวัดค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนทางหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้วได้ 96 เปอร์เซ็นต์ แพทย์ให้การวินิจฉัยว่าเป็นโรคหอบหืด ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบว่า มีระดับเม็ดเลือดขาวในเลือด 15,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร (ค่าปกติ 4,500 – 10,700 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร) ความเข้มข้นของเลือด 40.1 เปอร์เซ็นต์ (ค่าปกติ 37 – 47 เปอร์เซ็นต์) ฮีโมโกลบิน 14.7 กรัมเปอร์เซ็นต์ (ค่าปกติ 12 -16 กรัมเปอร์เซ็นต์) จำนวนเกร็ดเลือด 385,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร(ค่าปกติ 150,000 - 450,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร) ผลการตรวจค่าระดับเกลือแร่ในร่างกายปกติ ปริมาณระดับน้ำตาลในเลือด 110 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร (ค่าปกติ 80- 120 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร) ภาพถ่ายรังสีทรวงอกมีลักษณะเป็นฝ้าขาวๆกระจายอยู่ที่ปอดทั้งสองข้าง ตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจผลปกติ แพทย์ได้ให้การรักษาโดยการพ่นยาขยายหลอดลม ventolin 1 มิลลิลิตรผสม 0.9%NSS 3 มิลลิลิตร ทางเครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 15 นาที จำนวน 3 ครั้ง เวลา 19.05, 19.15, 19.25 น. สลับกับการพ่นยาขยายหลอดลม beradual 2 มิลลิลิตรผสม 0.9%NSS 2 มิลลิลิตรทางเครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 30 นาทีจำนวน 2 ครั้ง เวลา 19.45, 20.05 น. เวลา 19.15 น. ฉีดยา dexamethasone 10 มิลลิกรัม เข้าทางหลอดเลือดดำ 1 ครั้ง เพื่อลดอาการหลอดลมบวม

หลังจากนั้นฉีดยา dexamethasone 5 มิลลิกรัม ทุก 6 ชั่วโมง ให้ออกซิเจน canular 3 ลิตรต่อนาที ช่วยเพิ่มออกซิเจนให้กับร่างกายแล้ว อาการหอบเหนื่อยยังไม่ดีขึ้น วัดสัญญาณชีพหลังพ้นยาครบ อุณหภูมิร่างกาย 36.5 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของชีพจร 120 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 26-28 ครั้งต่อนาที วัดค่าความดันโลหิต 128/72 มิลลิเมตรปรอท ตรวจวัดค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนทางหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้วได้ 95 เปอร์เซ็นต์ ฟังปอดยังมีเสียงวี๊ดที่ปอดทั้งสองข้าง แต่ลดลงจากเดิม แพทย์ที่ประจำห้องตรวจผู้ป่วยฉุกเฉินประเมินแล้วอนุญาตให้ผู้ป่วยสามารถเข้ารับการรักษาตัวที่หอผู้ป่วยพิเศษได้

แรกรับที่หอผู้ป่วยพิเศษ วันที่ 8 เมษายน 2554 เวลา 20.30 น. ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี มีอาการหายใจหอบเหนื่อย การพยาบาลเริ่มด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ป่วยและญาติ การพูดคุยเอาใจใส่ สอบถามอาการอย่างเป็นกันเองและ ตอบคำถามด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ช่วยเหลือผู้ป่วยเปลี่ยนเสื้อผ้า แนะนำระเบียบการอยู่โรงพยาบาล ข้อจำกัดในการเยี่ยมและการเฝ้าผู้ป่วย ดูแลให้ออนพักนอนบนเตียง จัดทำอนศิริระสูง 30-60 องศา ให้การพยาบาลโดยยึดหลัก aseptic technique ล้างมือก่อนและหลังให้การพยาบาลทุกครั้ง ให้ออกซิเจน canular 3 ลิตรต่อนาที ประเมินสัญญาณชีพ แรกรับอุณหภูมิร่างกาย 36.9 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของชีพจร 80 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 24 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 125/78 มิลลิเมตรปรอท ตรวจวัดค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนทางหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้วได้ 96 เปอร์เซ็นต์ แพทย์ได้เข้ามาทำการตรวจเย็บอาการผู้ป่วยเวลา 22.00 น. ฟังเสียงปอดยังคงได้ยินเสียงวี๊ดที่ปอดทั้งสองข้าง แพทย์รักษาโดยพ่นยาขยายหลอดลม ventolin 1 มิลลิลิตร ผสม 0.9%NSS 3 มิลลิลิตรพ่นทางเครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 2 ชั่วโมง สลับกับการพ่นยาขยายหลอดลม beradual 2 มิลลิลิตรผสม 0.9%NSS 2 มิลลิลิตร พ่นทางเครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 2 ชั่วโมง ดูแลฉีดยา dexamethasone 5 มิลลิกรัม ทางหลอดเลือดดำทุก 6 ชั่วโมง เพื่อลดอาการหลอดลมบวม ให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ 5%D/N/2 1,000 มิลลิลิตร ในอัตรา 80 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ให้อาหาร roxitromycin ขนาด 150 มิลลิกรัม รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้ง หลังอาหารเช้า เย็น หลังจากผู้ป่วยได้รับปฏิชีวนะเป็นเวลา 1 ชั่วโมง ไม่พบอาการอันไม่พึงประสงค์ของยา เช่น อาการผื่นคันตามตัว หน้าบวม ปากบวม ลิ้นบวม หายใจลำบาก ยาแก้ไอละลายเสมหะ bisolvon รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น ยาขยายหลอดลม theophylline ขนาด 200 มิลลิกรัม รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้ง หลังอาหารเช้า เย็น ยาพ่นขยายหลอดลม seretide MDI จำนวน 2 puff ทุก 12 ชั่วโมง เวลา 6.00, 18.00 น. ปัญหาที่ 1 มีภาวะพร่องออกซิเจนจากประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนก๊าซลดลง การพยาบาลที่ให้ คือดูแลให้ผู้ป่วยได้รับออกซิเจนและการระบายอากาศที่เพียงพอ จำกัดกิจกรรมในช่วงที่ผู้ป่วยมีอาการหอบเหนื่อย สังเกตอาการของการได้รับออกซิเจนไม่เพียงพอ เช่น มีอาการหัวใจเต้นเร็ว กระสับกระส่าย สับสน ปวดศีรษะเหงื่อออก ระดับความรู้สึกตัวลดลง จากการประเมินพบว่า ผู้ป่วยได้รับออกซิเจนเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ประเมินจากการที่ผู้ป่วยมีอัตราการหายใจหอบเหนื่อยลดลง อัตราการหายใจ 24 ครั้งต่อนาที วัดค่าระดับของออกซิเจนทางหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้วอยู่ในช่วง 98-100 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาที่ 2 คือมีการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ การพยาบาลที่ให้คือ วัดสัญญาณชีพทุก 4

ชั่วโมงสังเกตสี กลิ่นลักษณะและปริมาณของเสมหะ เก็บเสมหะส่งตรวจและติดตามผลเพาะเชื้อจากเสมหะ แนะนำผู้ป่วยทำความสะอาดปากและฟัน เพื่อป้องกันการติดเชื้อภายในช่องปาก ดูแลให้ยา roxithromycin ขนาด 150 มิลลิกรัม รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้งหลังอาหารเช้า เย็นจนครบ 5 วัน สังเกตอาการอื่นไม่พึงประสงค์ของยา จากการประเมินผลพบว่าผู้ป่วยยังมีไข้ต่ำๆ อุณหภูมิร่างกายอยู่ในช่วง 37.5 – 37.8 องศาเซลเซียส ไอมีเสมหะสีเหลืองข้น จากผลการตรวจเสมหะพบว่ามีเชื้อติดเชื้อ หลังจากได้รับยาปฏิชีวนะ ผู้ป่วยไม่เกิดอาการอื่นไม่พึงประสงค์จากยา เช่น ผื่นที่ผิวหนัง ผื่นคันหรือลมพิษ หน้าบวม ปากบวม ลิ้นบวม ปัญหาที่ 3 เสี่ยงต่อภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจจากหอบหืด การพยาบาลคือให้ยาขยายหลอดลม theophylline ขนาด 200 มิลลิกรัมรับประทาน ครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้งหลังอาหารเช้า เย็น ดูแลพ่นยาขยายหลอดลม seretide MDI จำนวน 2 puff ทุก 12 ชั่วโมง กระตุ้นให้ผู้ป่วยดื่มน้ำอย่างเพียงพออย่างน้อย 2,000 มิลลิลิตร ต่อวัน เพื่อให้เสมหะอ่อนตัวสามารถขับออกได้ง่าย บันทึกปริมาณสารน้ำที่เข้าออกจากร่างกาย ปริมาณน้ำเข้าทั้งหมด 800 มิลลิลิตรและปริมาณน้ำออกทั้งหมด 1,000 มิลลิลิตร จากการประเมินผลพบว่าผู้ป่วยมีเสมหะ เหลวสีเหลืองข้นจำนวนมาก ผู้ป่วยสามารถขับเสมหะออกได้เอง อัตราและจังหวะการหายใจปกติ อยู่ระหว่าง 22-24 ครั้งต่อนาที ฟังปอดมีเสียงวี๊ดลดลง ปัญหาที่ 4 วิดกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย การพยาบาลที่ให้เป็นคือ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ป่วยและครอบครัว เพื่อให้ผู้ป่วยและครอบครัวเชื่อถือไว้วางใจ ช่วยเหลือและให้คำแนะนำผู้ป่วยและครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ป่วยและครอบครัวมีความอบอุ่นและมั่นใจในความปลอดภัย อธิบายเกี่ยวกับการตรวจเพื่อวินิจฉัยโรค กระบวนการดำเนินของโรค การพยากรณ์โรค ตลอดจนแผนการรักษาของแพทย์ เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและครอบครัวซักถามข้อข้องใจต่างๆ และตอบคำถามด้วยท่าทีเต็มใจ จากการประเมินผลผู้ป่วยและครอบครัวมีการระบายความรู้สึกคับข้องใจหรือปัญหาให้พยาบาลฟัง ซักถามเกี่ยวกับปัญหาของการเจ็บป่วย ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขสิ้นสุดลงวันที่ 8 เมษายน 2554

การติดตามเยี่ยมผู้ป่วยครั้งที่ 2 วันที่ 9 เมษายน 2554 เวลา 8.30 น. ผู้ป่วยรู้สึกตัวดีทำกิจวัตรประจำวัน ได้เล็กน้อย เช่น รับประทานอาหารได้เองบนเตียง อาการหอบเหนื่อยทุเลาลง ยังให้ออกซิเจน canular 3 ลิตร ต่อนาที ไอมีเสมหะสีขาวข้นจำนวนมาก ตรวจวัดค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนทางหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้ว ได้ 96 - 97 เปอร์เซ็นต์ ฟังปอดยังคงมีเสียงวี๊ดอยู่ที่ปอดทั้งสองข้างแต่ลดลงจากเดิม แพทย์ปรับลดปริมาณยา dexamethasone 5 มิลลิกรัม เข้าทางหลอดเลือดดำทุก 8 ชั่วโมง พร้อมทั้งมีการปรับลดยาพ่นขยายหลอดลม ventolin 1 มิลลิลิตรผสม 0.9%NSS 3 มิลลิลิตร พ่นทางเครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 4 ชั่วโมง (02.00 06.00 ,10.00 ,14.00 ,18.00 ,22.00น.) สลับกับการพ่นยาขยายหลอดลม beradual 2 มิลลิลิตร ผสม 0.9%NSS 2 มิลลิลิตร พ่นทางเครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 4 ชั่วโมง(04.00 08.00 ,12.00 ,16.00 ,20.00 ,24.00น.) ได้ปรับลดปริมาณสารน้ำทางหลอดเลือดดำชนิด 5%D/N/2 1,000 มิลลิลิตร ในอัตรา 40 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ปัญหาที่ 1คือ ผู้ป่วยมีภาวะพร่องออกซิเจนจากประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนก๊าซลดลง กิจกรรมการพยาบาล ที่ให้ยังคงเดิมกับการติดตามเยี่ยมครั้งที่ 1 จากการประเมินผลผู้ป่วยได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอ อัตราการหายใจ 20-22 ครั้งต่อนาที ระดับของออกซิเจนทางหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้ว 99 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาที่ 2 คือ

ผู้ป่วยมีการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ ได้ให้การพยาบาลโดยการ สอนการไออย่างถูกวิธีด้วยการสาธิต โดยให้ผู้ป่วยสูดลมหายใจเข้าลึกๆกลั้นลมหายใจไว้ แล้วไอออกมาแรงๆ (effective cough) เพื่อให้สามารถ ระบายเสมหะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีคั่งค้างในปอด ดูแลให้ได้รับอาหารที่ช่วยเพิ่มภูมิคุ้มกันทานให้แก่ ร่างกาย เช่น โปรตีนและวิตามินซีสูง แต่ย่อยง่าย เช่น เนื้อปลา แกงเลียงผัก ผลไม้สด เช่น ส้ม มะละกอบ เป็นต้น จากการประเมินผลผู้ป่วยไม่มีไข้ อุณหภูมิร่างกาย 37 องศาเซลเซียส มีเสมหะสีขาวยุ่นลดลง และสามารถไอขับเสมหะได้อย่างถูกต้อง ปัญหาที่ 3 เสี่ยงต่อภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจ การพยาบาลคงเดิม มีการพยาบาลเพิ่มเติม คือ ผู้ป่วยดื่มน้ำได้ไม่เพียงพอ แนะนำให้ดื่มน้ำผลไม้หรือน้ำซุปร เป็นต้น การประเมิน ผล ผู้ป่วยมีเสมหะสีขาวยุ่นลดลง มีอัตราและจังหวะการหายใจปกติ 20 ครั้งต่อนาที ปอดมีเสียงวี๊ดลดลง ปริมาณน้ำเข้าทั้งหมด 1,500 มิลลิลิตรและปริมาณน้ำออกทั้งหมด 2,000 มิลลิลิตร

การติดตามเยี่ยมผู้ป่วยครั้งที่ 3 วันที่ 10 เมษายน 2554 เวลา 9.00 น. ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี ช่วยเหลือตนเอง ได้ดี อาการหายใจหอบเหนื่อยลดลงมาก นอนราบได้ ผู้ป่วยยังคงได้รับออกซิเจน canular 3 ลิตรต่อนาที เป็นครั้งคราว ทุกครั้งที่มีอาการเหนื่อยภายหลังทำกิจวัตรประจำวัน แพทย์ตรวจเยี่ยมอาการฟังเสียงปอดมี เสียงวี๊ดเพียงเล็กน้อย จึงลดยาพ่นขยายหลอดลม ventolin 1 มิลลิลิตร ผสม 0.9% NSS 3 มิลลิลิตร พ่นทาง เครื่องพ่นยาให้เป็นละอองฝอยทุก 8 ชั่วโมง แพทย์เพิ่มยาพ่น seretide accuhaler พ่น 1 puff ทุก 12 ชั่วโมง ปรับลด dexamethasone 5 มิลลิกรัมทางหลอดเลือดดำทุก 12 ชั่วโมง เปลี่ยนเป็น NSS lock สำหรับฉีดยาทาง หลอดเลือดดำเมื่อสารน้ำทางหลอดเลือดดำหมด ปัญหาที่ 1 มีภาวะพร่องออกซิเจนจากประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนก๊าซลดลงปัญหานี้ได้รับการแก้ไขและสิ้นสุดปัญหา วันที่ 10 เมษายน 2554 ผู้ป่วยมีอัตราการหายใจ ปกติ 18-20 ครั้งต่อนาที เหนื่อยเวลามีกิจวัตรประจำวันเล็กน้อย วัดค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนที่หลอดเลือด แดงปลายนิ้วได้ 98 – 99 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาที่ 2 ติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ ให้ยา roxithromycin ขนาด 150 มิลลิกรัม รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้งหลังอาหารเช้า เย็นจนครบ 5 วัน จากการประเมินผลพบ ผู้ป่วยไม่มีไข้ อุณหภูมิร่างกาย 36.5 องศาเซลเซียส ปัญหาที่ 3 เสี่ยงต่อภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจ ปัญหานี้ได้ รับการแก้ไขและสิ้นสุดปัญหาในวันที่ 10 เมษายน 2554 ผู้ป่วยหายใจสะดวก อัตราการหายใจปกติ 20 ครั้ง ต่อนาที ไม่มีเสมหะ ฟังปอดไม่มีเสียงวี๊ด ภาพถ่ายรังสีทรวงอกปกติ ปัญหาที่ 5 ผู้ป่วยพร้อมความรู้ในการ ปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับโรค การพยาบาลคือให้ความรู้เรื่องโรคหอบหืด การดูแลตนเอง การปฏิบัติตัวเพื่อ ป้องกันไม่ให้เกิดอาการหอบ โดยการหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดอาการหอบหืดเช่น ฝุ่นละออง ควั่น รยยนต์ ควั่นบุหรีเป็นต้น แนะนำดูแลทำความสะอาดและจัดสิ่งแวดล้อมในบ้านให้มีอากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างส่องถึง การป้องกันการติดเชื้อทางเดินหายใจ หลีกเลี่ยงบุคคลที่เป็นโรกระบบทางเดินหายใจและ การอยู่ในชุมชนแหล่งอากาศไม่ดี แนะนำให้รับประทานอาหารครบถ้วน 5 หมู่ ดื่มน้ำให้เพียงพออย่างน้อย 2,000 มิลลิลิตรต่อวัน กรณีเกิดอาการหอบพ่นยาที่บ้านแล้วอาการไม่ดีขึ้นให้ รีบมาพบแพทย์ที่โรงพยาบาล ผู้ป่วยและญาติสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับโรคหอบหืดได้ถูกต้อง

การติดตามเยี่ยมผู้ป่วยครั้งที่ 4 วันที่ 11 เมษายน 2554 เวลา 8.30 น. ผู้ป่วยนอนอยู่บนเตียงรู้สึกตัวดี ไม่มีอาการหอบเหนื่อย นอนราบได้ อัตราการหายใจ 20 ครั้งต่อนาที วัดค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนทางหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้วได้ 99 เปอร์เซ็นต์ แพทย์ตรวจเยี่ยมอาการของผู้ป่วยเวลา 9.30 น. ฟังเสียงปอดทั้งสองข้างไม่มีเสียงวี๊ดแล้ว ผู้ป่วยสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ รับประทานอาหารได้ดี นอนหลับพักผ่อนได้อย่างเพียงพอวันละ 6-8 ชั่วโมง แพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้ โดยให้ยากลับไปรับประทานและพ่นต่อบ้าน อธิบายวิธีการรับประทานยา roxitromycin ขนาด 150 มิลลิกรัม รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้ง หลังอาหาร เข้า ยืนจนครบ 5 วัน ยาแก้ไอละลายเสมหะ bisolvon รับประทานครั้งละ 1 เม็ดวันละ 3 ครั้ง หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น และการใช้ยาพ่น seretide MDI จำนวน 2 puff ทุก 12 ชั่วโมง แนะนำผู้ป่วยให้มีการปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมเมื่อกลับไปอยู่บ้าน เนื่องจากที่พักอาศัยของผู้ป่วยเป็นตึกแถว 2 ชั้น มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี แนะนำผู้ป่วยจัดบ้านให้โล่ง ทำความสะอาดบ้านทุกวัน ติดตั้งเครื่องปรับอากาศหรือเครื่องฟอกอากาศเพื่อช่วยในการระบาย/ฟอกอากาศ หลีกเลี่ยงสารระคายเคืองต่างๆ หรือปัจจัยชักนำที่ทำให้เกิดอาการหอบ เช่น ฝุ่น ควัน หากมีความจำเป็นต้องสัมผัสสิ่งกระตุ้นเหล่านั้น ให้ใส่หน้ากากอนามัย นัดผู้ป่วยมาคลินิกโรคหอบหืด วันพุธที่ 18 เมษายน 2554 เวลา 8.00 น.

7. ผลสำเร็จของงาน

กรณีศึกษาผู้ป่วยหญิงไทย ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็น โรคหอบหืดและจากการศึกษาผู้ป่วยรายนี้ พบว่าผู้ป่วยมีภาวะพร่องออกซิเจนจากประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนก๊าซลดลง มีภาวะติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ เสี่ยงต่อภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจจากหอบหืด วิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย พร่องความรู้ในการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับโรคหอบหืด จากปัญหาทั้งหมดผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยและการรักษาอย่างรวดเร็ว และได้รับการพยาบาลที่มีคุณภาพส่งผลทำให้ผู้ป่วยปลอดภัย ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลในหอผู้ป่วยพิเศษ จนผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นตามลำดับ ไม่พบภาวะแทรกซ้อน ให้คำแนะนำผู้ป่วยในการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน เช่น การดูแลจัดบ้านให้โล่ง อากาศถ่ายเท แสงแดดส่องถึง แนะนำติดตั้งเครื่องปรับอากาศหรือเครื่องฟอกเพื่อช่วยในการระบายอากาศ/ฟอกอากาศ แนะนำใช้เครื่องนอนที่ผลิตจากใยสังเคราะห์ หลีกเลี่ยงขนสัตว์หรือผ้าสำลี ใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อต้องสัมผัสสารระคายเคืองหรือปัจจัยชักนำที่ทำให้เกิดอาการหอบ เช่น ควันรถ ฝุ่นละออง การสังเกตอาการผิดปกติต่างๆ เน้นให้เห็นความสำคัญของการมาตรวจตามนัด และผู้ป่วยมาตรวจตามนัดทำให้การรักษาพยาบาลสัมฤทธิ์ผล นัดมาคลินิกโรคหอบหืดวันพุธที่ 18 เมษายน 2554

8. การนำไปใช้ประโยชน์

เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาลและนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานกับผู้ป่วยโรคหอบหืดให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

9. ความยุ่งยาก ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ

ผู้ป่วยรายนี้เป็นโรคหอบหืดมาเป็นเวลานาน 16 ปี ผู้ป่วยและญาติมีความรู้และการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับโรคหอบหืด แต่มาโรงพยาบาลบ่อยครั้งด้วยอาการหอบหืด ผู้ป่วยรายนี้อาจต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม

ล้อมที่ผู้ป่วยพักอาศัยและทำงานอยู่เพราะ อาจเป็นปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญ ทำให้ผู้ป่วยต้องเข้ามารับการรักษา อาการหอบหืดที่โรงพยาบาลบ่อยครั้ง การแนะนำให้ผู้ป่วยหลีกเลี่ยงการเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก จึงจำเป็นที่จะต้องแนะนำให้ผู้ป่วยปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นให้ได้ เนื่องจากที่พักอาศัยของผู้ป่วยเป็นตึกแถว 2 ชั้น ฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี แนะนำให้ผู้ป่วยจัดบ้านให้โล่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก ให้แสงแดดส่องได้ทั่วถึง แนะนำให้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศหรือเครื่องฟอกอากาศเพื่อช่วย ในการระบาย/ฟอกอากาศ ดูแลทำความสะอาดบ้าน ห้องนอน และเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านทุกวัน โดยใช้เครื่องดูดฝุ่นแทนการใช้ไม้กวาดขนไก่ เพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่น ทำความสะอาดที่นอน หมอน ผ้าห่มและมุ้งอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง ใช้ที่นอน หมอน ผ้าห่มที่ผลิตจากใยสังเคราะห์ หลีกเลี่ยงขนสัตว์ ผ้าฝ้ายหรือผ้าสำลี หลีกเลี่ยงสารระคายเคืองต่างๆ หรือปัจจัยชักนำที่ทำให้เกิดอาการหอบ เช่น ควั่นรด ฝุ่น หากมีความจำเป็นต้องสัมผัสสิ่งกระตุ้นเหล่านั้นแนะนำให้ใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้ง

10. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดอบรมบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในโรคหอบหืด สามารถให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการจัดทำแผ่นพับให้ความรู้เรื่องโรคหอบหืดแก่ผู้ป่วย
3. ควรจัดทำวีดิทัศน์ให้ความรู้โรคหอบหืดและการใช้ยาพ่นที่ถูกต้องวิธี ขณะผู้ป่วยอยู่โรงพยาบาลและเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการและได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเป็นไปตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

(ลงชื่อ) นางสาวสนทยา ม่วงมิตร

(นางสาวสนทยา ม่วงมิตร)

ผู้ขอรับการประเมิน

(วันที่) 10 / พฤษภาคม / 2555

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) นางศุภจิต นาคะรัตน์

(นางศุภจิต นาคะรัตน์)

(ลงชื่อ) นางดลยา สุขสมปอง

(นางดลยา สุขสมปอง)

(ตำแหน่ง) หัวหน้าพยาบาล กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล (ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชพิพัฒน์
ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลราชพิพัฒน์

วันที่ 10 / พฤษภาคม / 2555

วันที่ 10 / พฤษภาคม / 2555

**ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของ นางสาวสนธยา ม่วงมิตร**

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการพยาบาล)
(ตำแหน่งเลขที่ รพร.174) กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลราชพิพัฒน์
สำนักการแพทย์

เรื่อง จัดทำแผนปฏิบัติการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน

หลักการและเหตุผล

โรคเบาหวานเป็นกลุ่มโรคเรื้อรังที่บั่นทอนสุขภาพของผู้ป่วย และทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆแก่ร่างกาย ทั้งแบบเฉียบพลัน เมื่อผู้ป่วยมีภาวะน้ำตาลในเลือดสูงต่อเนื่องนานๆ จะทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนแบบเรื้อรังตามมามากมาย เช่น โรคหัวใจ ไตวาย ตาบอด เส้นเลือดในสมองตีบ เป็นต้น จากการสำรวจสถานการณ์ของโรคเบาหวานในปัจจุบันนี้ พบว่ามีแนวโน้มอัตราอุบัติการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และในประเทศสหรัฐอเมริกา Center for Disease Control and Prevention ได้รายงานความชุกของโรคเบาหวานในปี 1998 เท่ากับ 6.5% ซึ่งเมื่อเทียบกับปี 1990 พบเพียง 4.9% คิดเป็นการเพิ่มขึ้นถึง 30 % ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาและพบอัตราความชุกของโรคเบาหวานอยู่ประมาณร้อยละ 5 ของจำนวนประชากรทั่วไป และเพิ่มขึ้นไปถึงร้อยละ 18 ในกลุ่มของประชากรอายุ 64-74 ปี ในขณะที่ประเทศทางเอเชียเช่น สิงคโปร์พบอัตราความชุกร้อยละ 8.6 ในประเทศไทยเองในปีพ.ศ. 2549 อัตราของโรคเบาหวานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประเทศไทยพบอัตราความชุกของโรคเบาหวานอยู่ระหว่างร้อยละ 2.3-13.1 ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยโรคเบาหวาน ข้อมูลล่าสุดจากการสำรวจสถานะสุขภาพประชากรไทย พบว่าในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ความชุกของโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 2 เท่า จากการศึกษาพบว่า การขาดความรู้และขาดความตระหนักในเรื่องการจัดการกับภาวะความเจ็บป่วยการดูแลตนเองไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่ภาวะวิกฤตของโรคเบาหวานหรือเกิดภาวะทุพพลภาพต่อไปได้ แม้ว่าวิทยาการทางการแพทย์จะก้าวหน้าไปมากเท่าใด แต่อุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนกลับมีแนวโน้มสูงขึ้นสหพันธ์เบาหวานโลกได้ระบุว่าอัตราการเกิดเบาหวานเพิ่มขึ้น จากการสำรวจสถานการณ์ของโรคเบาหวาน พบว่าในปัจจุบันประชากรทั่วโลกกว่า 260 ล้านคนป่วยเป็นโรคเบาหวาน ราวๆครึ่งหนึ่งไม่ทราบว่าตนเป็นเบาหวาน คาดว่าน่าจะเพิ่มถึง 350 ล้านคน ในอีก 20 ปีข้างหน้า จึงทำให้มีความตื่นตัวที่จะควบคุมหรือลดอัตราการเพิ่มของเบาหวานและได้ประกาศให้โรคเบาหวานเป็นโรคที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการให้การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม เพื่อป้องกันการเกิดโรคแทรกซ้อนอย่างจริงจังและให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมดูแลตนเองอย่างถูกต้อง นำความรู้ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นอกเหนือจากการพึ่งยาในการรักษาเพียงอย่างเดียว ซึ่งคาดว่าน่าจะช่วยลดอัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรค ลดปัญหาการดำรงชีวิตของผู้ป่วยและช่วยลดปัญหาทางด้านสาธารณสุขไปได้ส่วนหนึ่ง โรคเบาหวานถือเป็นมหันตภัยเงียบที่คร่าชีวิต

ประชากรโลกปีละเป็นล้านคน ผลจากการสำรวจขององค์การอนามัยโลก (WHO) พบว่าปี 2548 โลกของเรามีคนป่วยเป็นโรคเบาหวานตายไปแล้วถึง 1.1 ล้านคน เฉลี่ยนาทีละ 2 คน และมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้น 180 ล้านคน ซึ่งสอดคล้องกับสถิติของผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการที่โรงพยาบาลราชพิพัฒน์มีแนวโน้มที่สูงขึ้น จากสถิติปีพ.ศ.2552-2554 มีผู้ป่วยโรคเบาหวานจำนวน 1,403, 2,690 และ 2,958 ตามลำดับ

หอผู้ป่วยพิเศษรับผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีภาวะน้ำตาลในเลือดสูงและน้ำตาลในเลือดต่ำ รวมทั้งที่มารักษาด้วยโรคอื่นแต่มีโรคเบาหวานร่วม จัดเป็นโรคที่มีความสำคัญลำดับที่ 4 ใน 5 อันดับแรกของหอผู้ป่วยพิเศษ ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีเข้ามารับการรักษาก่อจากการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ดี ส่งผลให้เสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก จากการค้นหาสาเหตุสำคัญ คือ ผู้ป่วยขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเบาหวาน ขาดความตระหนักถึงภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้น เมื่อควบคุมระดับน้ำตาลได้ไม่ดี ขาดผู้ให้คำปรึกษา เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาและไม่รับประทานยาตามที่แพทย์ ขาดการรักษาที่ต่อเนื่อง จากปัญหาดังกล่าวจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการปฏิบัติตัวสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ในการดูแลตนเอง และสามารถช่วยให้ผู้ป่วยและครอบครัวเผชิญปัญหา ในการปรับตัวต่อโรคเบาหวานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่เกิดจากโรคเบาหวานได้และป้องกันการกลับมาได้รับการรักษาด้วยโรคเดิมจากการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์และหรือเป้าหมาย

1. เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวาน
2. เพื่อลดอัตราผู้ป่วยเบาหวาน readmit ด้วย hypoglycemia DKA

เป้าหมาย คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ทุกราย

กรอบการวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพ คุณภาพชีวิต ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งยังก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรังตามมา จากการศึกษาพบว่า การขาดความรู้และการขาดความตระหนักเรื่องการจัดการกับภาวะความเจ็บป่วย การดูแลตนเองที่ไม่เหมาะสม การขาดความรู้ของผู้ดูแล อาจนำไปสู่ภาวะวิกฤตของโรคเบาหวาน และจากทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็มว่าด้วยการรักษาไว้ซึ่งชีวิตและสุขภาพนั้น บุคคลต้องกระทำการดูแลตนเอง แต่เมื่อบุคคลไม่สามารถดูแลตนเองได้ ย่อมต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัว และเมื่อสมาชิกในครอบครัวไม่สามารถช่วยเหลือได้ พยาบาลสามารถให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยการสอน การชี้แนะ การสนับสนุน ให้กำลังใจ และการปรับสิ่งแวดล้อม การกระทำเหล่านี้พยาบาลกระทำร่วมกับผู้ป่วยและครอบครัว โดยมุ่งช่วยเหลือให้การดูแลที่จำเป็นของผู้ป่วย เพื่อให้สุขภาพกลับดีขึ้นและอยู่ได้อย่างปกติสุข ดังนั้นบุคลากรในทีมสุขภาพ โดยเฉพาะพยาบาลซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดผู้ป่วย มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันความเจ็บป่วยที่ก่อให้เกิดภาวะความเจ็บป่วย เพื่อเป็นการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวม

ความรู้และจัดทำแผนปฏิบัติการให้ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน สำหรับผู้ป่วยและครอบครัว จะช่วยให้ผู้ป่วยและญาติได้เรียนรู้การฟื้นฟูสภาพร่างกาย โดยการยอมรับว่าตนเองมีข้อจำกัดต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบแผน การดำเนินชีวิตของตนเองใหม่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อเพิ่มความสามารถในการดูแลตนเอง โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขออนุญาตหัวหน้าหน่วยงานในการดำเนินการ
2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวานและครอบครัวจากตำราในห้องสมุดของโรงพยาบาลสื่อวิชาการเกี่ยวกับสุขภาพและวารสารทางการแพทย์และพยาบาล
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ วางแผนสร้างแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน การควบคุมอาหารในผู้ป่วยเบาหวาน การใช้อินซูลิน การตรวจเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน มาจัดทำเอกสารแผนปฏิบัติการโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และจัดทำแบบทดสอบประเมินความรู้และการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวาน
4. นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแผนปฏิบัติการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน เพื่อเสนอให้ผู้มีคุณวุฒิตรวจสอบและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้มีคุณวุฒิ
5. นำเนื้อหาหลังการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
6. ประชุมปรึกษาหารือ สื่อสารกับพยาบาลภายในหน่วยงาน ให้ทราบถึงวิธีการใช้แผนปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ในการปฏิบัติตัวแก่ผู้ป่วยเบาหวานและครอบครัว
7. นำแผนปฏิบัติการปฏิบัติตัวสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวานและครอบครัวไปทดลองใช้กับผู้ป่วยภายในหน่วยงาน จำนวน 35 ราย เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาแผนปฏิบัติการที่จัดทำและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถนำไปใช้กับผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ
8. นำแผนปฏิบัติการที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปใช้ในการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและครอบครัว
9. ประเมินความรู้ของผู้ป่วยหลังได้รับคำแนะนำ โดยการให้ผู้ป่วยทำแบบทดสอบประเมินความรู้และการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานจำนวน 10 ข้อ
10. ประเมินผลและนำมาพัฒนาแผนปฏิบัติการให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคที่เป็นอยู่มากขึ้น และให้ความร่วมมือในการรักษา
2. ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนรุนแรงและอันตรายที่เกิดจากโรคเบาหวาน
3. เพื่อลดอัตราการมาอนช้ำด้วยโรคเดิม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. อัตราผู้ป่วยมีความรู้สามารถตอบคำถามได้ผ่านเกณฑ์ $\geq 80\%$
2. อัตราผู้ป่วยเบาหวานที่ readmit ด้วย hypoglycemia DKA $\leq 5\%$

(ลงชื่อ) นางสาวศรียา ม่วงมิตร

(นางสาวศรียา ม่วงมิตร)

ผู้ขอรับการประเมิน

(วันที่) 10, ต.ค.ค.ม., 2557